

Dosexpedition av läkemedel via Apoteket

Bakgrund

Apoteket AB har tidigare tillhandahållit dosexpedierade läkemedel utan kostnad för patienten eller den huvudman som är patientens vårdgivare. Kostnaden har finansierats via den generella apoteksmarginalen, d.v.s. landstingen har i praktiken stått för kostnaden de senaste åren. Staten ersätter sedan landstingen för att de övertagit kostnadsansvaret för läkemedel. Den ersättningen har dock de senaste åren inte täckt hela den kostnadsökning som skett på läkemedelsområdet.

Apoteket AB har inte erbjudit och sjukvården har inte efterfrågat dosexpedition av läkemedel i lika stor omfattning över hela landet. Detta har medfört att de regionala skillnaderna är betydande. Utnyttjandet av, liksom efterfrågan på Apotekets dosexpedition har varierat beroende på var och hur apoteket kunnat erbjuda tjänsten. Dosexpedieringen sker idag från 27 enheter i landet. För närvarande betjänas ca 155 000 personer. Av dessa är 80 % över 65 år. Användningen av dosexpedierade läkemedlen sker främst inom särskilda boenden (drygt 60 %) och i hemsjukvård i ordinärt boende. Andelen över 65 år som får sina läkemedel dosdispenserade varierar. År 2002 bodde 115 500 personer i särskilt boende och ytterligare ca 80 000 personer fick hemsjukvård i det ordinära boendet

Just nu pågår en omstrukturering av dosapoteken och deras kapacitet utökas, vilket gör att dessa tjänster inom något år kommer att kunna erbjudas i lika stor omfattning i hela landet.

I verksamhetsavtalet mellan Apoteket AB och staten år 2003 reglerades att Apoteket får betalt för den extrakostnad som dosexpedition medför inom den generella marginalen för 155 000 patienters dosexpedition. Tillkommande patienter som bedöms vara i behov av dosexpedierade läkemedel erbjuds tjänsten av Apoteket AB till en kostnad av i dagsläget 6 kr per dos.

Problem

- Genom att det i praktiken blev ett "tak" på 155 000 patienter som betalas via marginalen, så måste ett parallellt system byggas upp när behovet överstiger 155 000.
- Det är i längden ohållbart att ha två betalningssystem för samma tjänst.
- Systemet är ojämnt utbyggt över landet.
- Dosexpedition finansieras via Apotekets handelsmarginal över hela landet, trots att endast delar av landet har tillgång till tjänsten.
- Såväl dosexpedition som läkemedelsförråd har fördelar och nackdelar men används ibland mer utifrån organisatoriska hänsyn än utifrån en individualiserad bedömning med patientfokus.

Långsiktigt perspektiv från 2005

- Beslut om på vilket sätt patienter ska få hjälp med sin läkemedels- hantering ska fattas lokalt med patientens behov i fokus.
- Läkemedelshanteringen måste vara kostnadsneutral d.v.s. kommunen eller landstinget ska inte styras till att välja dos eller läkemedels- förråd efter vad som är mest kostnadseffektivt för endera huvud- mannen.
- Hela doshanteringen föreslås ligga utanför apoteksmarginalen. Den nuvarande marginalen kommer därmed att sänkas med kostnaden för motsvarande 155 000 dygnsdoser. Den sänkningen ska komma landstingen tillgodo. Under en kortare övergångstid ges mer till de regioner som haft mest dos, därefter ska ersättningen komma alla till del på lika villkor.
- Staten måste även fortsättningsvis genom ersättning för läkemedels- förmånen betala den summa som staten idag i praktiken gett lands- tingen för att finansiera doshanteringen genom att kostnaden ingått i marginalen. Kostnaderna för att köpa dessa tjänster försvinner ju inte genom att marginalen sänks generellt.

Förhandlingar

Under 2004 måste förhandlingar föras mellan

- Landstingsförbundet /Apoteket/ Läkemedelsförmånsnämnden/ sta- ten om att bryta ut dos ur marginalen
- Landstingsförbundet och staten om ersättning för läkemedelsförmå- nen för kommande år, i de förhandlingarna måste ersättning för vad som tidigare getts för dos finnas med

- Landstingsförbundet och Svenska kommunförbundet om kostnadsansvaret för dosexpедiering ska överföras till kommunerna för personer med insatser från kommunal hälso- och sjukvård och i så fall hur kommunerna ska ersättas för detta.

Kortsiktig lösning under 2004

- Apoteket tillhandahåller dosexpедierade läkemedel utöver de 155 000 dygnsdoser för 6 kronor per patient och dag.
- I avvaktan på att frågan får en slutlig lösning har Landstingsförbundet, Apoteket AB och Svenska Kommunförbundet träffat en överenskommelse om att de lösningar som görs för överskjutande dosexpедiering endast gäller under 2004 och ska inte vara prejudicerande för framtiden. Det betyder att om någon huvudman bestämmer att göra det möjligt för fler patienter att få tillgång till dos genom att köpa tjänsten av Apoteket, så gäller detta endast 2004.
- De 155 000 "dosplatserna" – som landstingen betalar via marginalen ska självklart utnyttjas till fullt under 2004. För att det skulle vara helt rättvist borde "lediga" platser fördelas för jämnare fördelning över landet, men det bedömer vi som helt omöjligt ur praktisk synpunkt.
- Landsting tillsammans med berörda kommuner bör därför göra en gemensam prioriteringslista för vilka patientgrupper som ska "tilldelas" de lediga dosplatserna. Det samma gäller beslut om och i vilken form läkemedelsförråd ska inrättas.
- De lokala samverkansgrupper som finns kan med fördel användas för detta. Sådan samverkan kommer med all sannolikhet också att behövas när den slutliga överenskommelsen blir klar.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Sektionen för äldreomsorg och sjukvård

LANDSTINGSFÖRBUNDET
Avd för hälso- och sjukvårdspolitik

Margaretha Spjuth

Ellen Hyttsten

Margareta Persson